

Република Србија

РАТЕЛ

Републичка агенција за
електронске комуникације

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ РАТЕЛ-а ЗА 2012. ГОДИНУ

УВОД

Републичка агенција за електронске комуникације (РАТЕЛ) је национално, независно регулаторно тело за област електронских комуникација, које своју регулаторну функцију успешно обавља дужи низ година, тачније од августа 2005. године. Делатност РАТЕЛ-а, сагласно Закону о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 44/10, у даљем тексту: Закон), који је усклађен са регулаторним оквиром ЕУ из 2002. године, заснива се, између осталог, на следећим начелима:

- обезбеђивању услова за равномеран развој електронских комуникација у Републици Србији;
- обезбеђивању предвидивости пословања и равноправних услова за пословање оператора;
- обезбеђивању међуповезивања електронских комуникационих мрежа и услуга, односно оператора, под равноправним и узајамно прихватљивим условима;
- подстицању конкуренције као претпоставке за повећање инвестиција у сектору електронских комуникација;
- обезбеђивању услова за имплементацију и развој нових технологија уз рационално и економично коришћење нумерације и радио-фреквенцијског спектра;
- сталном унапређењу квалитета услуга електронских комуникација уз обезбеђивање заштите интереса корисника електронских комуникационих мрежа и услуга.

Током 2012. године РАТЕЛ је, у оквиру својих регулаторних активности наставио процес либерализације и отварања тржишта електронских комуникација у Републици Србији, пре свега кроз стварање стабилног и предвидивог регулаторног окружења које

РАТЕЛ

има за циљ даљи развој сектора, привлачење инвестиција, увођење нових услуга, долазак нових оператора, подстицање конкуренције и заштиту интереса корисника.

Полазећи од законских и планских докумената, наведених у прилогу овог документа, а у складу са Законом о електронским комуникацијама, Управни одбор Агенције је дефинисао следеће циљеве у 2012 години:

- дефинисање и обезбеђивање регулаторних услова за изградњу и развој Националне широкопојасне мреже (NBN), која треба да обезбеди широкопојасни приступ свим грађанима Републике Србије, и тако доведе до значајног повећања ефикасности пословања, односно до развоја свих сегмената привреде, али и до напретка целокупног друштва;
- повећање пенетрације широкопојасног приступа, у циљу достизања потребног нивоа малих, средњих и високих брзина преноса, на бази фиксне и бежичне приступне инфраструктуре, према планским документима;
- повећање инвестиција у фиксну инфраструктуру, развојем конкуренције и применом принципа општег овлашћења за обављање делатности електронских комуникација у фиксним мрежама;
- повећање инвестиција у бежичну инфраструктуру, отварањем поступака тендерске доделе права на коришћење фреквенција, да би се омогућио улазак на тржиште новим операторима који ће користити опсеге слободне за доделу у 2012. и наредним годинама;
- обезбеђивање услова за равноправно пословање свих учесника на тржишту, како у технолошком (*network neutrality*), тако и у економском смислу (тржишна економија);
- обезбеђивање даљег развоја тржишта електронских комуникација коришћењем механизма за подстицање конкуренције (*ex ante*), а под извесним условима и тржишне регулације (*ex post*);
- спровођење анализе релевантних тржишта, уз утврђивање оператора са значајном тржишном снагом, прописивање регулаторних обавеза и праћење њиховог испуњавања, све у циљу стварања повољног амбијента за пословање;
- имплементација Универзалног сервиса.
- рад на свеобухватној заштити интереса свих учесника на тржишту, како оператора, провајдера, тако и крајњих корисника.

Имајући у виду напред наведено, Управни одбор РАТЕЛ-а је дефинисао оквир Плана рада за 2012. годину и набројао конкретне активности Агенције систематизоване на следећи начин:

1. регулаторне активности и мере за унапређење сектора телекомуникација,
2. мере за ефикасно спровођење политике и стратегија Владе у области електронских комуникација,
3. регулаторне активности и мере за унапређење и развој тржишта електронских комуникација,

4. активности везане за унапређење и развој РАТЕЛ-а,
5. сарадња са другим институцијама и организацијама.

Полазећи од надлежности утврђених Законом, начела и циљева регулисања тржишта, као и стратешких докумената и прописа који уређују ову област, РАТЕЛ је током 2012. године усмерио активности ка имплементацији раније донете подзаконске регулативе, доношењу преосталих подзаконских аката из своје надлежности, континуираном праћењу донетих одлука и даљем спровођењу анализе релевантних тржишта, као и доношењу одлука од значаја за регулисање и развој тржишта електронских комуникација. Активности РАТЕЛ-а су првенствено усмерене ка обезбеђивању услова за равномеран и стабилан развој електронских комуникација на територији Републике Србије, предвидивост пословања и равноправан третман оператора, као и максималну корист за кориснике електронских комуникационих услуга у смислу могућности избора, цене и квалитета понуђених услуга.

Следи приказ реализованих активности РАТЕЛ-а у периоду 01. 01 - 31. 12. 2012. године, које су проистекле из послова и задатака дефинисаних прописима који уређују област електронских комуникација, као и оквирним Планом рада за 2012. годину.

1. Регулаторна активност

У остваривању регулаторне активности РАТЕЛ је током 2012. године донео:

- Правилник о висини накнада за пружање услуга из надлежности Републичке агенције за електронске комуникације („Службени гласник РС“, број 41/12)
- и
- Измене и допуне Плана нумерације („Службени гласник РС“, број 35/12).

Такође, сагласно Закону, РАТЕЛ је припремио и предлоге правилника које доноси ресорно министарство, и то:

- Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС“, бр. 11/12),
- Правилник о електромагнетској компатибилности за електронску комуникациону мрежу, припадајућа средства, електронску комуникациону опрему и терминалну опрему,
- Правилник о универзалном сервису („Службени гласник РС“, број 24/12),
- Правилник о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу у терестричкој дигиталној радиодифузији („Службени гласник РС“, број 55/12),
- Правилник о условима у погледу кадрова, опреме и простора које мора да испуњава привредно друштво, предузеће или друго правно лице за вршење мерења и испитивања рада електронских комуникационих мрежа и услуга,

- припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме („Службени гласник РС“, број 13/12),
- Правилник о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС“, број 16/12)

и

- Правилник о техничким и другим захтевима при изградњи пратеће инфраструктуре потребне за постављање електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме приликом изградње пословних и стамбених објеката („Службени гласник РС“, број 123/12).

Утврђен је и коначни Предлог плана намене радиофреквенцијских опсега и након тога, у марту 2012. године, достављен је ресорном министарству на даљу надлежност.

У последњем кварталу 2012. године припремљен је Нацрт правилника о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи, као и Нацрт правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења. Оба ова акта су упућена на јавне консултације сагласно Закону и њихово доношење се очекује током 2013. године. Крајем 2012. године РАТЕЛ је отпочео и активности у вези са израдом Предлога Плана расподеле радио-фреквенција за системе за пружање јавне електронске комуникационе услуге широкопојасни бежични приступни системи BWA, MFCN у фреквенцијским опсезима 3400-3600 MHz и 3600-3800 MHz. Имајући у виду наведено, РАТЕЛ је 19.11.2012. године на својој Интернет страници објавио Упитник у вези са коришћењем радиофреквенцијских опсега 3400-3600 MHz и 3600-3800 MHz. На тај начин је упућен јавни позив свим лицима заинтересованим за коришћење радиофреквенцијских опсега 3400-3600 MHz и 3600-3800 MHz да доставе податке о својим потребама и захтевима, као и о условима под којима би се користили предметни радиофреквенцијски опсези, а у циљу припреме новог Плана расподеле, сагласно одредби члана 84. став 2. Закона.

Донет је и низ појединачних аката, у оквиру вршења законом утврђених надлежности, а у циљу регулисања тржишта електронских комуникација.

2. Електронске комуникационе мреже и услуге

Током 2011. године РАТЕЛ је наставио са активностима које су усмерене ка стварању слободног и отвореног тржишта, уз гарантовање равноправног положаја свих учесника. Полазећи од донете регулативе и поступака за увођење нових технологија и сервиса који су окончани у претходном периоду, а у циљу подстицања конкуренције у на телекомуникационом тржишту Републике Србије, РАТЕЛ је предузео низ активности у вези са регулисањем ове области.

У области мобилне и фиксне телефоније у претходним годинама донета је неопходна регулатива и издате су одговарајуће лиценце, чиме је омогућено увођење конкуренције у овим сегментима. Такође, ова тржишта су у 2011. години била и предмет спроведене анализе релевантних тржишта и доношења одговарајућих одлука. РАТЕЛ је и у 2012. години наставио са праћењем испуњавања услова дефинисаних у лиценцама издатим операторима, као и са континуираним праћењем стања на овим тржиштима и реализацијом донетих одлука, у смислу Законом утврђених надлежности РАТЕЛ-а у вези са анализом релевантних тржишта.

Уредба о ромингу у јавним мобилним телефонским мрежама која је ступила на снагу јуна 2007. године ограничила је и велепродајне и малопродајне цене роминга у оквиру земаља чланица Европске уније и земаља чланица Европског економског простора (*European Economic Area* – ЕЕА). Међу земљама посматрачима је покренута иницијатива да се и у њима ограниче цене роминга, а одговор Европске комисије је био да земље кандидати за чланство у ЕУ могу да остваре могућност регулисања цена роминга у саобраћају од земаља кандидата и ка њима кроз процес интеграције, односно у оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП). Званична процедура подразумева билатерално обраћање Владе земље кандидата Европској комисији са захтевом да Уредба о ограничавању цена роминга буде укључена у оквир ССП, те је РАТЕЛ у новембру 2012. покренуо иницијативу да ова Уредба буде укључена у преговоре о стабилизацији и придруживању Републике Србије Европској унији.

Током 2012. години су, такође, припремљене и објављене Полазне основе за поступање РАТЕЛ-а у регулисању цена везаних услуга оператора са значајном тржишном снагом (ЗТС).

Спроведене су две годишње и једна полугодишња анализа регулаторних извештаја о примени трошковног принципа за 2011. годину за Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. (Телеком Србија а.д.) и Serbia Broadband – Српске кабловске мреже д.о.о. (СББ д.о.о.), као и анализа регулаторног извештаја за првих шест месеци 2012. године за СББ д.о.о. Осим тога, обављена је анализа захтева СББ д.о.о. и након тога дата сагласности за промену цене услуге дистрибуције радијских и телевизијских програма. Такође је спроведена финансијска анализа водећих оператора у периоду од 2007. до 2011. године. Обављене су и анализе MIX пакета и пакета у оквиру услуга DTH и D3 оператора СББ д.о.о, као и анализа пакета услуга у понуди оператора Орион телеком д.о.о. и ВОХ пакета Телекома Србија а.д. Припремљен је предлог динамике снижавања цена терминације у мобилну мрежу и усаглашавања ставова сва три оператора мобилне телефоније, који су истовремено и оператори са ЗТС на овом велепродајном тржишту, након чега је уследило планирање даљих корака које би РАТЕЛ предузео поводом овог питања. Настављена је континуирана анализа цена терминације, колокације, закупа кабловске канализације, широкопојасног приступа, као и ажурирање података о променама цена услуга КДС-а свих оператора, преглед цена роминга домаћих мобилних оператора са 50 изабраних земаља и др.

Имајући у виду да је доношењем Закона утврђена обавеза РАТЕЛ-а да води одговарајуће регистре, односно евиденције оператора, Управни одбор је у фебруару

2011. години донео Одлуку о начину вођења регистра, евиденција, база података као и других информација из делокруга Републичке агенције за електронске комуникације и њиховом објављивању на Интернет страници РАТЕЛ-а. Поред ажурирања постојећих регистра и успостављања нових, у 2012. години у регистру оператора који обављају делатност електронских комуникација су забележене 174 промене (151 нови упис и 23 брисања из евиденције), и то:

- 10 уписа оператора за услугу дистрибуције медијских садржаја и 3 брисања,
- 2 уписа оператора за емитовање и мултиплексирање медијских садржаја,
- 1 упис оператора за услугу VoIP и 3 брисања,
- 23 уписа за приступ широкопојасној мрежи и 7 брисања,
- 5 уписа оператора за услугу виртуелне приватне мреже (VPN) и 1 брисање
- 4 уписа за услугу преноса података,
- 2 уписа за услугу изнајмљивања линија,
- 2 уписа за услугу изнајмљивања дела капацитета линије,
- 3 уписа за услугу изнајмљивања инфраструктуре,
- 2 уписа за услугу изнајмљивања *dark fiber*
- 1 упис за услугу затворене групе корисника,
- 2 уписа за јавну телефонску услугу,
- 2 уписа за пренос гласа преко сопствене мреже коришћењем Интернет протокола,
- 27 уписа за услугу преноса гласа са додатом вредношћу,
- 32 уписа за услугу преноса порука (SMS, MMS) са додатом вредношћу,
- 15 уписа за услугу преноса порука (SMS, MMS),
- 4 уписа за пасивну инфраструктуру и 2 брисања,
- 3 уписа за оптичке мреже и 3 брисања,
- 9 уписа за остале жичне мреже (хибридна, коаксијална) и 3 брисања,
- 1 упис за широкопојасне радио-мреже (LAN),
- 1 упис за остале услуге,
- 1 брисање оператора радио-релејне мреже.

Током 2012. године су издата и 3 одобрења за међународно повезивање са телекомуникационим мрежама оператора из суседних земаља. У складу са Законом, а на захтев оператора донето је и 70 решења о дозволама за коришћење нумерације.

Преносивост броја у јавним мобилним телекомуникационим мрежама која је почела са применом у јулу 2011. године, у претходној 2012. години се одвијала без проблема и у складу са општим актом РАТЕЛ-а који уређује преносивост бројева. До краја 2012. године пренето је преко 100.000 бројева.

Такође, у складу са регулативом која је важила закључно са 31.05.2012. године, односно са почетком примене Правилника о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС“, број 11/12, у примени од 01.06.2012. године), издато је:

- 322 техничке дозволе-сертификата о усклађености техничких карактеристика телекомуникационих мрежа, система и средстава са прописаним стандардима,

- 2702 техничке дозволе-сертификата о усклађености пројекта и пројектне документације са прописаним стандардима и нормативима за телекомуникационе мреже и системе,
- 2702 техничке дозволе-сертификата о усклађености изградње и постављања телекомуникационих мрежа, система и средстава са прописаним стандардима и нормативима,
- 11 техничких дозвола-сертификата о усклађености са прописаним стандардима и нормативима ради стављања у промет телекомуникационих система и средстава и
- 2749 сагласности за увоз робе.

У складу са одредбом члана 44. Закона и Правилником о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС“, број 11/12) РАТЕЛ је, решењем ресорног министра од 29.05.2012. године, именован као тело за оцењивање усаглашености радио и телекомуникационе терминалне (РиТТ) опреме. Сходно томе, РАТЕЛ је од почетка примене овог правилника (од 01.06.2012. године), па до краја 2012. године издао:

- 412 потврда о усклађености
и
- 91 извод из евиденције.

Такође је припремљено и донето и Упутство о означавању оптичких каблова.

РАТЕЛ је и у 2012. години наставио са обављањем контроле коришћења радиофреквенцијског спектра у оквиру послова управљања радиофреквенцијским спектром, контроле параметара квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и мрежа, као и контроле обављања делатности електронских комуникација.

3. Радио-комуникације

У 2012. години настављене су активности започете у претходној години, које обухватају заједнички рад ресорног министарства, Републичке радиодифузне агенције (РРА) и РАТЕЛ-а у вези са стварањем услова за прелазак са аналогног на дигитално емитовање РТВ програма.

Поред наведеног, у току 2012. године предузете су, између осталог, следеће активности у вези са управљањем радио-фреквенцијским спектром:

- у оквиру послова из области радио-дифузије извршена је анализа података 25. BRIFIC-а (BR International Frequency Information Circular) Међународне уније за телекомуникације значајних за радиодифузну службу Републике Србије. Одговори су припремљени за све случајеве када је постојао утицај нових фреквенцијских додела на домаћу радиодифузну службу и прослеђени у Биро за радио-комуникације у прописаном року;

- коришћењем одговарајућег софтвера извршена је анализа компатибилности нових захтева за фреквенцијске доделе са постојећим доделама;
- решен је велики број координационих захтева суседних или других администрација за нове фреквенцијске доделе или модификацију постојећих додела;
- припремљен је Предлог правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу у терестричкој дигиталној радио-дифузији;
- припремљен је Нацрт правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења и упућен на јавне консултације 07.12.2012. године;
- започета је израда Предлога плана расподеле за дигитално емитовање телевизијског сигнала у UHF фреквенцијском подручју, као и Предлога плана расподеле у фреквенцијским опсезима 3400-3800 MHz.

Током 2012. године, у оквиру поступка припреме Плана намене радио-фреквенцијских опсега, одржана су три завршна састанка са представницима Војске Србије, Министарства унутрашњих послова Републике Србије и ресорног министарства. Предлог плана намене радио-фреквенцијских опсега предат је ресорном министарству у марту 2012. године на даљу надлежност. Влада Републике Србије донела је Уредбу о утврђивању Плана намене радио-фреквенцијских опсега која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 99/12 од 16.10.2012. године, а ступила је на снагу 24.10.2012. године.

Приликом обављања послова који се односе на управљање радиофреквенцијским спектром, предузете су и активности у вези са издавањем појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција, координацијом и нотификацијом радио-фреквенција, као и контролом радиофреквенцијског спектра, и то:

- на захтев корисника, односно оператора издато је 5513 појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у складу са одредбом члана 86. Закона, 60 појединачних дозвола за радио-станице на ваздухопловима, 70 појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција за радио-станице на броду и другом пловилу, 102 појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција за дипломатско-конзуларна представништва и страна правна лица у складу са одредбом чл. 87. и 88. Закона, као и 118 дозвола за аматерске радио-станице;
- донето је 417 решења о одузимању додељених радио-фреквенција, сагласно одредби члана 95. Закона;

Током 2012. године такође је вршена и континуирана контрола радио-фреквенцијског спектра.

РАТЕЛ

4. Заштита корисника

Као и претходних година, РАТЕЛ је наставио са подршком корисницима и реаговањем на приговоре на рад појединих оператора, уз анализу броја притужби корисника према врстама услуга и израду одговарајућих аката, као и свакодневну електронску и телефонску комуникацију са корисницима услуга. У 2012. години формирано је 869 нових предмета у вези са приговорима корисника. На 782 приговора оператори су доставили одговоре, а од тога је 318 приговора решено позитивно у корист корисника. Највећи број приговора корисника у 2012. години односио се на висину рачуна за пружање услуга у мобилној телефонији.

5. Праћење и анализа тржишта подложних претходној регулацији

Закон, између осталог, утврђује надлежност РАТЕЛ-а да анализира тржиште, прикупља и објављује статистичке податке, као и да у оквиру годишњег извештаја о раду који доставља Народној скупштини Републике Србије доставља податке о стању тржишта електронских комуникација у Републици Србији. Са циљем да учини доступним податке који дају увид стање у сектору телекомуникација у Републици Србији, РАТЕЛ сваке године објављује публикацију „Преглед тржишта телекомуникација у Републици Србији“, која пружа неопходне информације операторима, надлежним државним органима, научним институцијама, инвеститорима, корисницима, као и регулаторним телима надлежним за област електронских комуникација у земљама из окружења и ЕУ. Такође, прикупљени су и достављени подаци у форми упитника са индикаторима у оквиру сарадње са Међународном унијом за телекомуникације (ITU), састављени су извештаји у вези са годишњим истраживањем о промету у телекомуникацијама и достављени квартални подаци Републичком заводу за статистику, као и подаци о тржишту телекомуникација, ценама услуга и регулаторним мерама који се достављају за потребе израде годишњег извештаја Cullen International.

Приликом контроле начина формирања регулисаних цена оператора са значајном тржишном снагом доследно је примењиван Правилник о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 52/11).

За девет дефинисаних релевантних тржишта подложних претходној регулацији, на којима је идентификовано укупно пет оператора са значајном тржишном снагом, током 2012. године контролисало се спровођење утврђених регулаторних обавеза, пре свега стандардних понуда и начина формирања регулисаних цена. Стандардне понуде су биле обавезне као регулаторна мера за четири оператора која имају значајну тржишну снагу на шест veleprodajних тржишта (Телеком Србија а.д., Орион телеком д.о.о., Теленор д.о.о. и Вип мобиле д.о.о.). Укупно је достављено девет стандардних понуда које је РАТЕЛ верификовао, с тим што су за неке од њих тражене додатне измене и допуне, односно усаглашавање са Законом и општим актима РАТЕЛ-а.

Пет стандардних понуда важе од 01.04.2012. године, а четири стандардне понуде од 01.06.2012. године. На овај начин су створени предвидиви и недискриминаторни услови пословања за све операторе који послују на veleпродајним тржиштима подложним претходној регулацији.

Како је Законом предвиђено да РАТЕЛ најмање једном у три године спроведе анализу релевантних, а по потреби и додатних тржишта, уз примену одговарајућих препорука Европске уније о анализи тржишта и утврђивању појединачне и/или заједничке значајне тржишне снаге, то је у другој половини 2012. године спроведен други круг анализе два тржишта – малопродајног тржишта дистрибуције медијских садржаја (Т8) и veleпродајног тржишта широкопојасног приступа (Т5). Спроведен је поступак јавних консултација о нацртима извештаја о анализи ова два тржишта, обрађени су приговори оператора са значајном тржишном снагом и остварена је сарадња са Комисијом за заштиту конкуренције. 28.12.2012. године су донета решења о одређивању оператора са ЗТС на Т5 и Т8, чији саставни делови су извештаји о анализи релевантних тржишта, операторима су прописане обавезе у складу са Законом, а решења и извештаји о анализи су објављени на Интернет страници РАТЕЛ-а.

6. Организација и развој РАТЕЛ-а

РАТЕЛ је основан Законом као самостална организација са својством правног лица, која врши јавна овлашћења у циљу ефикасног спровођења утврђене политике у области електронских комуникација, подстицања конкуренције електронских комуникационих мрежа и услуга, унапређивања њиховог капацитета, односно квалитета, доприноса развоју тржишта електронских комуникација и заштите интереса корисника електронских комуникација, у складу са одредбама овог Закона и прописа донетих на основу њега. РАТЕЛ је функционално и финансијски независан од државних органа, као и организација и лица која обављају делатност електронских комуникација, послује у складу са прописима о јавним агенцијама, а надзор над законитошћу и сврсисходношћу рада РАТЕЛ-а у вршењу поверених послова врши ресорно министарство.

У току 2012. године Управни одбор је обављао функцију у истом саставу као и претходне, 2011. године: председник проф. др Јован Радуновић, заменик председника др Здравко Станимировић, и чланови Управног одбора РАТЕЛ-а: проф. др Мирослав Дукић, проф. др Владе Милићевић и мр Вук Вујовић.

Послове из делокруга РАТЕЛ-а обављају следеће организационе јединице:

- **Сектор за регулативу** (у оквиру сектора образоване су следеће службе: Служба за правне послове у области електронских комуникација, Служба за техничке прописе и Служба за радио-комуникације),
- **Сектор за економске послове и анализу тржишта** (у оквиру сектора образоване су следеће службе: Служба за анализу тржишта и рачуноводство трошкова, Служба за рачуноводство и финансије и Одсек за набавке),

- **Сектор за логистику** (у оквиру сектора образоване су следеће службе: Служба за опште послове, Служба е-РАТЕЛ и Служба за контролу).

Директор РАТЕЛ-а је др Милан Јанковић.

Средства за рад РАТЕЛ-а обезбеђују се из прихода које РАТЕЛ остварује од накнада за коришћење нумерације, накнада за коришћење радио-фреквенција, накнада за обављање делатности електронских комуникација, као и прихода које РАТЕЛ остварује пружањем услуга из своје надлежности. Годишњи финансијски извештај РАТЕЛ-а, који доноси Управни одбор, подлеже ревизији од стране независног овлашћеног ревизора. Средства која представљају разлику између прихода и расхода утврђених годишњим финансијским извештајем РАТЕЛ-а уплаћују се на одговарајући рачун прописан за уплату јавних прихода буџета Републике Србије и користе се преко ресорног министарства за унапређење и развој области електронских комуникација и информационог друштва. Део разлике средстава, сразмеран приходима које су остварили оператори електронских комуникационих мрежа и услуга на територији АП Војводине, уплаћује се на рачун буџета Аутономне покрајине и користи се преко покрајинског органа надлежног за послове електронских комуникација за унапређење и развој области електронских комуникација и информационог друштва на територији АП Војводине. Народна скупштина Републике Србије је усвојила Извештај о раду Републичке агенције за електронске комуникације за 2011. годину, који је, сагласно Закону, достављен преко Одбора за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације у прописаном року.

Током 2012. године РАТЕЛ је остварио укупне приходе од 1.405 милиона динара и укупне расходе од 721 милион динара. Сагласно одредби члана 27. став 6. Закона, средства која представљају разлику између прихода и расхода утврђених годишњим финансијским извештајем, а износе 684 милиона динара, уплаћена су, по окончању поступка ревизије финансијских извештаја, у буџет Републике Србије и Аутономне покрајине Војводине, и то у износу од 628 милиона динара, односно 15 милиона динара, респективно. Такође, на рачун Филмског центра Србије је уплаћено око 40,5 милиона динара за подстицање домаће кинематографије, сагласно одредби члана 19. тачка 4) и члана 20. Закона о кинематографији („Службени гласник РС“, бр. 99/11 и 2/12) који је у примени од 03.07.2012. године. Важно је напоменути да су 29.09.2012. године донети и ступили на снагу Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, број 93/12) и Закон о утврђивању максималне зараде у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 93/12), који су од утицаја на функционалну и финансијску независност РАТЕЛ-а.

На дан 31.12.2012. године број запослених у РАТЕЛ-у је износио 106. РАТЕЛ и даље ради у изнајмљеном простору у пословној згради са седиштем у Вишњићевој 8 у Београду. Контролно-мерни центри налазе се у објектима у Добановцима и Нишу.

У 2012. години предузете су даље активности на унапређењу информационо-комуникационих система унутар РАТЕЛ-а:

- пуштена је у рад нова База дозвола за радио-станице, која је интегрисана са системом за управљање документима РАТЕЛ-а,
- модификован је софтвер за Централну базу пренетих бројева у мобилној телефонији, која је унапређена и за подршку преносивости броја у фиксној телефонији,
- унапређен је систем за управљање документацијом унутар РАТЕЛ-а и омогућен рад са електронским документима и дигиталним потписом,
- почео је са радом нови РАТЕЛ-ов „Интернет шалтер“, односно портал са могућношћу комуникације електронским документима са корисницима и аутентификације корисника квалификованим електронским сертификатима.

Седнице Управног одбора су редовно одржаване током 2012. године. Припремљене су 72 тачке дневног реда, а у оквиру њих је донето више опшних аката (правилника, предлога правилника, упутстава), као и Финансијски план и План набавки за 2013. годину. Директор је донео преко 1.200 појединачних правних аката (решења, закључака, одобрења, потврда, кривичних пријава, односно аката везаних за поступке јавних набавки). У наведеном периоду је обављена и обимна кореспонденција са Владом Републике Србије, надлежним министарствима, операторима и другим бројним установама и организацијама у земљи и иностранству.

У складу са принципом јавности рада и информисања свих учесника на телекомуникационом тржишту, динамиком успостављеном ранијих година, одржане су две редовне конференције за новинаре у просторијама РАТЕЛ-а:

- **презентација „Тржиште телекомуникација у Републици Србији у 2011. години“**, одржана 26. 04. 2012. године,
- **представљање резултата РАТЕЛ-а у области анализе и регулисања тржишта телекомуникација, измене у вези са говорном поруком код преносивости броја у мобилној телефонији, резултати мерења које је обавила Служба за контролу**, одржана 04. 09. 2012. године.

РАТЕЛ је и у 2012. години наставио са издавањем стручно-научног часописа Телекомуникације.

У другој половини 2012. године спроведена је кампања упознавања јавности са промењеним бројевима за позивање служби за хитне интервенције. Да би се грађани што ефикасније упознали са новим бројевима, снимљени су телевизијски спот и радијски оглас, у чијој реализацији су учествовали и припадници Министарства унутрашњих послова и Хитне помоћи. Републичка радиодифузна агенција је подржала кампању препоруком свим емитерима да емитују спот, односно оглас, до краја 2012. године. Емитери су спровели препоруку РРА и емитовали спот/оглас „Кад је хитно, додај 1“ у адекватним терминима и са примереном динамиком.

Са циљем да се омогући транспарентност у раду РАТЕЛ-а, као и да се стручној јавности пружи прилика да учествује у поступку доношења опшних аката која су од значаја

за регулисање области електронских комуникација, РАТЕЛ је током 2012. године, сагласно одредбама чл. 34-36. Закона и Упутству о поступку вођења јавних консултација, организовао више јавних консултација које су претходиле доношењу свих опшних аката од стране Управног одбора РАТЕЛ у току текуће године.

7. Сарадња са другим институцијама и организацијама

У остваривању своје основне улоге да у оквиру Законом утврђене надлежности створи услове потребне за несметан развој тржишта електронских комуникација у Републици Србији, РАТЕЛ је остварио задовољавајућу сарадњу са надлежним државним органима, организацијама и другим субјектима.

Остварена је отворена и непосредна сарадња РАТЕЛ-а и ресорног министарства (до јула 2012. године Министарство културе, информисања и информационог друштва, а од јула 2012. године Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација). Ова сарадња првенствено има за резултат ефикасно одвијање нормативне активности, а сагласно Закону остварује се и кроз заједнички рад на припреми подзаконске регулативе коју доноси ресорно министарство на предлог РАТЕЛ-а.

У циљу ефикасног управљања радиофреквенцијским спектром и заштите рада приоритетних радио-служби, РАТЕЛ сарађује са ресорним министарством, Министарством културе и информисања, Републичком радиодифузно агенцијом, Министарством одбране, Војском Србије, Министарством унутрашњих послова и Агенцијом за контролу лета Србије и Црне Горе.

Такође, у остваривању надлежности РАТЕЛ-а у вези са анализом тржишта остварена је значајна сарадња и са Комисијом за заштиту конкуренције, посебно по питању конкуренције на малопродајном тржишту дистрибуције медијских садржаја и veleprodajном тржишту широкопојасног приступа Интернету.

Представници РАТЕЛ-а су и током 2012. године учествовали у активностима везаним за Национални програм за интеграцију Републике Србије у ЕУ (NPI), и то у оквиру Подгрупе 10 (Информационо друштво и медији), Подгрупе 1 (Слобода кретања роба), Подгрупе 8 (Заштита конкуренције) и Подгрупе 30 (Економски односи са иностранством). Сарадња са Канцеларијом за европске интеграције се, поред наведеног, током претходне године одвијала и кроз припрему месечних информација и тромесечних извештаја о активностима предузетим на плану европских интеграција, уношење подзаконских аката РАТЕЛ-а у заједничку базу података NPI, учешће у активностима везаним за припрему Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (NPAА) који ће обухватити период 2013-2016. године, припрема материјала за Унапређени стални дијалог са представницима Европске комисије, као и достављање података за годишњи извештај ЕК о напретку Републике Србије у делу који се односи на област електронских комуникација, а који је из делокруга рада РАТЕЛ-а.

Динамичан развој информационо-комуникационих технологија, односно услуга и опреме, намеће перманентно праћење и увођење нове регулативе. То захтева интензивну и непосредну сарадњу са међународним стручним институцијама, регулаторним агенцијама из држава у окружењу и ЕУ.

У циљу хармонизације регулативе, техничких прописа и стандарда, као и увођења позитивне праксе која се примењује у ЕУ, стручњаци ПАТЕЛ-а су током 2012. године узели активно учешће у раду:

- на међународним састанцима у организацији ИТУ - у оквиру државне делегације на Светској конференцији о међународним телекомуникацијама (WCIT 2012) и на Светској конференцији о радио-комуникацијама (WRC 2012), као и на састанцима радних група ИТУ-Т (SG2, SG3, SG9, SG12, SG13, SG15 i SG17) и ИТУ-Р (SG1, SG4, SG5 i SG6);
- на састанцима у оквиру СЕПТ-а – на састанцима Радне групе за управљање радио-фреквенцијским спектром (WGFM), Радне групе за инжењеринг спектра (WGSE), као и Радне групе за нумерацију и мреже (WGNAN);
- на састанцима COMMITTEE RAINWAT – Регионални споразум о радиотелефонској служби на унутрашњим пловним путевима (у Букурешту је 18.04.2012. године закључен Регионални договор о радиокомуникацијској служби на унутрашњим пловним путевима – *Regional Arrangement on the Radiocommunication Service for Inland Waterways*– RAINWAT, чиме је престао да важи Регионални договор о радиотелефонској служби на унутрашњим пловним путевима – Базел 2000).
- на састанцима *European Communications Office* (ЕСО) – састанци Радне групе о регулаторним питањима (WGRA).

Посебно је значајна чињеница да је ПАТЕЛ од 1. марта 2012. године стекао право да присуствује састанцима **Тела европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European regulators for Electronic Communications – BEREC*)** у својству посматрача, и то састанцима Одбора регулатора (Board of Regulators – BoR) и Мреже за контакт (Contact Network – CN) BEREC-а, док је за следећу, 2013. годину, предвиђено учешће представника ПАТЕЛ-а и у раду Експертских радних група (Expert Working Group – EWG) BEREC-а по појединим областима/питањима.

ПАТЕЛ је, такође, у септембру 2012. године постао пуноправни члан **Групе независних регулатора (*Independent Regulators Group – IRG*)**, која представља мрежу независних европских регулатора за област телекомуникација. IRG је основан 1997. године у циљу размене искустава и ставова о важним питањима која се односе на регулисање и развој телекомуникација на европском тржишту телекомуникација.

Одржавање сталног контакта са свим учесницима на тржишту реализовано је учешћем ПАТЕЛ-а на скуповима и округлим столовима по позиву, као и путем представљања и објављивања радова на домаћим и међународним скуповима и у

ПАТЕЛ

домаћим и међународним часописима. Током 2012. године су одржана и два међународна скупа у просторијама РАТЕЛ-а:

- од 12-13. јуна 2012. године у оквиру ТАIЕХ-а одржана је „Радионица о телекомуникационој регулативи ЕУ“;
- од 17-18. октобра 2012. године одржан је 19. састанак Комитета RAINWAT на коме је постигнут договор о смерницама за даљи рад Комитета RAINWAT и даље унапређење Регионалног договора, а састанку су присуствовали чланови Комитета RAINWAT, као и представници Дунавске комисије, Министарства саобраћаја Републике Србије и Дирекције за водне путеве Републике Србије.

Такође, представници РАТЕЛ-а су, у оквиру пројекта IPA, учествовали на саветовању у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, уз учешће експерата ЕУ на тему „Заштита података о личности у области електронских комуникација“, одржаном дана 13.11.2012. године.

РАТЕЛ сарађује са регулаторним телима у Европи, а нарочито са агенцијама у окружењу. Током 2012. године, РАТЕЛ је потписао меморандуме о сарадњи у области електронских комуникација са Регулаторним телом Албаније за електронске и поштанске комуникације (АКЕР) и Агенцијом за електронске комуникације и поштанску дјелатност Црне Горе (ЕКIP). Сарадња дефинисана наведеним меморандумима предвиђа редовну размену информација у вези са развојем политике и стратегије која се односи на електронске комуникације, као и састанке експерата ради проучавања и упоређивања техничких, правних, економских и других аспеката регулаторних активности у овој области.

У свом раду РАТЕЛ остварује сарадњу са свим учесницима на тржишту електронских комуникација: операторима, провајдерима, дистрибутерима, производним организацијама, научним и образовним институцијама и корисничким удружењима.

РАТЕЛ